

Naročnina
Dnevna izdaja
za kraljevino Jugoslavijo
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
polletno 240 Din
celoletno 480 Din
Uredništvo je v Ljubljani, v Jugo-
slaviji 120 Din, za
inozemstvo 140 E

SLOVENE

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ceneoglasov
Izstop. petu-vrsta
maloglasni po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm v širini
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
p. Pr. večim g
naročniku popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Ljubljani, v Jugo-
slaviji 120 Din, za
inozemstvo 140 E

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopnarjevi ul. št. 6 v Ljubljani
račun: Ljubljana št. 10.630 in 10.349
za inostrane, Sarajevski št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

„Sacro egoismo“

Mussolini je večkrat dejal, da obstoji umetnost vladanja v izrabljanju ugodnih trenutkov. Ves potek fašistične zunanje politike izpričuje, da se je Mussolini vselej zvesto držal tega načela. V Haagu je Snowden s svojim nepričakovanim nastopom pognal Francijo in Italijo v enotno fronto v boju za Youngov načrt. Čeprav je šlo za skupnost interesov samo v določenem vprašanju, je fašistični tisk takoj pričel zagovarjati misel latinskega bloka, da se zavaruje evropska celina pred angleškim izkoriščevalcem. In ko se je po razbitju sentente cordiale med Francijo in Anglijo in po naznanitvi sporazuma med MacDonaldom in Hooverjem zdelo Mussoliniju, da se Francija čuti osamljena, ji je ponudil predhodni sporazum za skupen nastop na razorožitveni konferenci v Londonu. Prav tiste dni so fašisti organizirali prihod stahlhelmovcev v Rim! Francoska javnost, ki je Mussolinijevih manevrov že vajena, je predlog hladno sprejela. V italijanskem zunanjem ministrstvu je tedaj nastal nenaden preobrat. Minister Grandi ni poslal Franciji napovedane note, ki naj bi otvorila formalna pogajanja in v svet je bila sporočena vest, da Italija nikakor ni zavzela odklonilnega stališča glede odprave podmornic in da je pripravljena za določene protisluže — listi so pisali tudi o italijanskem posojilu v Ameriki — pristati na zadevni angleško-ameriški predlog. Po vsem tem je postal nemogoč predhodni sporazum s Francijo, ki je odločno proti odpravi podmornic, in vendar je fašistični tisk z vso silo navalil na Francijo, češ, da zavlačuje razgovore.

V istem času se Italija laska Nemčiji in Avstriji. V fašističnem tisku najdemo ne samo Stahlhelmu in Heilmwehru prijazne članke, temveč tudi Nemčiji in Avstriji sploh. Nemcem bočejo fašisti pokazati dobro voljo z omiljenjem pritiska na Južnem Tirolskem. In vendar nismo še tako daleč od znanih Mussolinijevih grozljivih govorov radi Sciplovega nastopa za Južni Tirol.

Prav te dni smo čitali v italijanskih listih, da je fašistična vlada pričela razgovore glede razorožitve na morju z Ameriko, Anglijo in Francijo ter Japonsko, ki gredo preko podrobnega izmenjavanja vidikov, predlaganih Franciji.

Izrabljanje ugodnih trenutkov s pritiskom na šibkega, če mogoče v družbi močnejšega, okrepljeno z geslom »divide et impera«, to je načelo, po katerem se je vodila italijanska politika tudi napram Jugoslaviji in tudi proti Bolgarski, kakor kaže zadnji izbruh fašističnega tiska. Ko se je leta 1924 pojavila v omejenih krajih opozicija proti Pašičevemu potovanju v Rim, tedaj so postali Hrvati in Slovenci v očeh fašističnega časopisja »Radeckijevi krobati« in avstrijski žandarji, ki bi radi razbili tradicionalno prijateljstvo med Srbi in Italijani, preizkušeno v vojni. Prišla je Albanija, sledili so dogodki v narodni skupščini, pa so hrvaški emigranti nakrat postali sedini predstavniki plemenitega in civiliziranega hrvaškega naroda, ki vodi borbo v imenu zapadne civilizacije proti sarajevskim krvnikom.

Lahko trdimo, da ni ta politika samo fašistična, temveč italijanska sploh, da je tradicionalna in je v rabi mladane že od italijanskega zedinjenja. Ko so Italijani z zedinjenjem Italije dovršili nalogo risorgimenta, tiste junaške borbe za narodno enotnost, ki je vzbujala občudovanje in posnemanje tudi drugod, in uredili državo na znotraj, so nastopili pot ekspanzije nazven, pot osvajevanja, in odslej je zunanjo politiko narekoval prosluli »sacro egoismo«. Mussolinijevih prednikov ni nič manj omamljal rimljanski imperializem kakor fašistični voditelji, tudi oni so vztrajno iskali rimljanske sledove na potih v Tripolis, Tunis, Galijo, Dalmacijo, Albanijo in na Balkan sploh. Italija je n. pr. podpirala Srbijo proti Aarenthalu in njegovim naslednikom, a v istem času je gledala, kakor priznava nekje sam Salandra, da prepreči združitev Črne gore s Srbijo. V Albaniji je vodila protiaustrijsko politiko, izrabljala je balkansko politiko za okupacijo Tripolisa in Dodekaneza, a prav s pomočjo Avstrije je preprečila pohod slovanskih čet v Albanijo in doslela izpraznjen Skadar. Nekaj angleški ugleden novinar, sicer velik prijatelj Italije, je moral ugotoviti vso praznoto rimske »advokatsko-kramarske politike« za časa pogajanj za vstop Italije v vojno; le tako se je mogel skrupati londonski pakt, ki se je povsem križal z zavezniškim programom o samoodločbi narodov, ki je potisnil v roke orožje tudi nemškemu narodu v Avstriji in ki je zaveznikom povzročil toliko preglavice na mirovni konferenci.

Prav zadnja vojna bi morala biti fašistom v svari, kam lahko dovede politika gola

Novi protesti sv. Očeta

V zvezi z novo izdano encikliko »Quinquagesimo ante anno«, ki nosi datum od 23. dec., je važno omeniti papežev nagovor, ki ga je imel na kardinalski kolegij, ki mu je prišel čestitat pod vodstvom kard. Vanutellija 24. decembra. Papež se je v svojih izjavah znova dotaknil katoliške akcije v Italiji in katoliškega časopisja in je na nek način spopolnil prejšnji dan izdano okrožnico.

Papež je uvodoma omenil rešitev rimskega vprašanja, ki se ga veseli. Takoj nato pa je prišel na neprijetnosti preteklega leta. Katoliške akcije ne obravnavajo italijanske oblasti v tem smislu, kakor je bilo dogovorjeno z italijansko vlado in je v konkordatu izrecno do-

ločeno. Ponovno trditve, da katoliška akcija uganja politiko, so neresnične in žaljive ne le za katoličane, ampak tudi za sv. očeta samega.

Proti katoliškemu tisku se je nastopalo slabo, da, naravnost sovražno slabo. Papež je moral opazovati to početje skozi celo leto prav do zadnjih dni. Baš v zadnjih dneh je bil v Como ustavljen vodilni katoliški list.

Končno je sv. oče omenil netaktno priobčevanje faktov iz konkordatnih pogajanj, ki jih vlada ni zadržala. Sicer pa dokazujejo ravno nasprotno, kar se je hotelo s tem doseči. *Fakt sam pa je dokaz, da ima »sacro egoismo« politika vlade protiverski značaj.*

Priprave za haaško konferenco

Dr. Schacht se ne udeleži konference - Jaspar odpotoval v Pariz
Česka delegacija

Berlin, 28. dec. (Tel. »Slov.«) Na vladni konferenci o haaški zaključni konferenci, ki se je včeraj in danes vršila v Berlinu v prisotnosti dr. Schachta, je šlo v glavnem za to, ali naj se haaške konference udeleži tudi predsednik nemške narodne banke dr. Schacht. Gotovo je, da se dr. Schacht konference ne bo udeležil, ker bo na nji šlo za obe glavni vprašanji, ki jih dr. Schacht že na pariški konferenci strokovnjakov ni mogel rešiti in je prepuštil odločitev vladi, namreč za vprašanje vzhodnih reparacij in za popust 300 milj., ki jih dr. Schacht ni mogel zagotoviti Nemčiji. Pri dr. Schachtu se očitno kaže, da je ozlovoljen in da vladajo med njim in vlado difference, vendar je še nadalje načelno nastopil za sprejem Youngovega načrta ter je tudi še nadalje pripravljen, delovati pri berlinskih posvetovanjih, če bi se taka posvetovanja izkazala med haaško konferenco za potrebno.

Berlin, 28. dec. (Tel. »Slov.«) Do sedaj še ni nič avtentično znanega o tem, da bi se dr. Schacht branil, udeležiti se haaške konference kot nemški delegat. Koliko pa se doznava, si je pri razgovorih v kabinetu glede nesoglasij med naziranjmi vlade in dr. Schachta o taktiki nemške delegacije na haaški konferenci izkazala potreba, da bo namesto doktor Schachta spremljal kot strokovnjak nemško delegacijo direktor nemške narodne banke Vocke, dočim se je dr. Schacht sam stavil

na razpolago, da se odpelje v Haag, če bi bila njegova osebna prisotnost potrebna pri posvetovanjih o mednarodni plačilni banki.

Berlin, 28. dec. AA. Predsednik nemške republike Hindenburg je imenoval za državnega podtajnika v ministrstvu financ dr. Schäferja.

Danes je bila imenovana nemška delegacija za drugo konferenco v Haagu. V delegaciji bodo med drugimi ministri Curtius, Moldenhauer, Wirth ter višja ministerijalna uradnika dr. Schmidt in dr. Schubert. Po vsej verjetnosti bo sprejel v delegacijo tudi predsednik nemške narodne banke.

Berlin, 28. dec. (Tel. »Slov.«) Nemčijo in Združene države ameriške so danes dovršile pogajanja o posebni pogodbi glede nemških plačil. Dogovorili sta se obe državi, da bo Nemčija plačevala Ameriki anuitete Youngovega načrta neposredno.

Bruselj, 28. dec. AA. Predsednik belgijske vlade je odpotoval v Pariz, kjer bo imel sestanke s predsednikom francoske vlade in ministrom zunanjih zadev o skorajšnji konferenci v Haagu.

Praga, 28. dec. (Tel. »Slov.«) Dne 1. januarja odpotuje češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš na haaško konferenco. Razen njega bodo v češkoslovaški delegaciji še pariški poslanik Osusky, guverner češkoslovaške narodne banke Pospíšil in drugi uradniki.

K'ita'ska odpravila predprave tujcev

Protest velesil proti odpravi sodne eksteritorialnosti tujcev

Nanking, 28. dec. Politični osrednji svet nankinške vlade je sklenil na svoji izredni seji, da s 1. januarjem 1930 preneha na vsem ozemlju kitajske republike za vse na kitajskem ozemlju bivaajoče tujce sodna eksteritorialnost in se bodo vsi tujci sodili po kitajskih zakonih. Obenem je bil izdan zakon, ki ureja vse sodne spore med Kitajci in tujci.

Ze od nekdaj je bila ena prvih zahtev nacionalne Kitajske, da nehajo predpravice tujcev. Nankinška vlada je tudi takoj ob svojem nastopu proglasila, da bo odpravila sodno eksteritorialnost tujcev, ki je bila njih največja predpravica. Toda velesile so proti tej nameri odločno nastopile in ne brez utemeljitve. Kitajska sodišča so namreč uporabljala še razna barbarska sredstva in kazni, ki jih Evropejci v nobenem slučaju niso mogli tr-

peti. Kitajska je nato reformirala svoje sodstvo in ga postavila na moderno podlago. Seveda pa so te reforme mnogokrat ostale le na papirju. Predvsem pa so kitajska sodišča še vedno odvisna in kitajski sodniki dostopni vsem mogočim vplivom. Kljub temu odklonilnemu stališču velesil pa je zunanji minister nankinške vlade dr. Wang že dne 25. oktobra javil zastopnikom velesil, da bo Kitajska brezpogojno odpravila eksteritorialnost tujcev. Sedaj je izšel ta napovedani zakon in 1. januarja izgube tujci na Kitajskem eno svojih največjih predprav, ki pa je bila obenem tudi najslabši dokaz kitajske nesvobode.

Proti odloku nankinške vlade je diplomatski zbor v Pekingju protestiral in vprašanje je, če bo nankinška vlada tudi dovolj močna, da izvede svojo namero.

Zakaj ni sprejel dr. Hertz lin. ministrstvo?

Berlin, 28. dec. Soc. dem. posl. dr. Hertz je v berlinskem radio razložil vzroke, radi katerih je odklonil sprejem finančnega ministrstva. Poslanec Hertz je pri tem navedel predvsem dva vzroka. Prvič je smatral za nemogoče, da bi pri sedanjem finančnem položaju države znižal davke, kakor je to določal Hilferdingov finančni program. Drugič pa je večno vmešavanje dr. Schachta onemogočilo nadaljevanje dosedanje finančne politike. Sloh je poslanec Hertz mnenja, da je več ko vprašanje, če je radi večnega pritiska iz tujine še mogoče samostojno vodstvo nemške finančne politike. Tako vodstvo za zahteva za sebe, če naj prevzame odgovorno mesto finančnega ministra.

Amsterdam, 28. dec. (AA.) Z uradnega mesta se demantirajo vse vesti o skorajšnji zaroki nizozemske prestolonaslednice Julijane z nemškim princem von Erbachom.

Ker so bile včeraj pretrgane skoraj vse telefonske zveze, so izostale vse zagrebške, belgrajske in dunajske telefonske vesti.

Za pošten tisk

Odveč bi bilo dokazovati, kakšna ogromna moč je danes tisk. Cesar se velika večina katoliških ljudi še vedno ne zaveda dovolj, je le dejstvo, da je med dobrim in zlim tiskom nepremostljiv prepad in da se mora vsak, kdor hoče, da obvelja v vsem življenju krščanska pravna načela, brezpogojno odpovedati slabemu tisku. O tem je izpregovoril v svoji poslanici na vernike odkrito in jasno besedo msgr. Besson. Lozansko-ženevsko, tribuški škof. Med drugim pravi:

»Imamo izvrstne liste, katerih uredniki se zavedajo svoje odgovornosti. Ti poučujejo in obveščajo občinstvo o vseh važnih stvareh, vedno v smislu zdravih idej: tako z npravnega in verskega, kakor tudi s političnega in socialnega stališča. Podpirati te liste in jim dajati prednost pred vsemi drugimi, je elementarna dolžnost.

So pa tudi drugi listi, ki pobijajo naša načela, bodisi da razvijajo nauke, ki so krščanstvu naravnost nasprotni, bodisi da se navidezno drže nekeke nevtiralnosti, ki pa dejansko zanikujejo božje pravice in smešijo vse, kar je dobrega, pravega in poštenega. Katoličan, ki prepira take liste in jih vsak dan bere, ne ravna samo nesmiselno in nedosledno, marveč si nakopava tudi težko krivdo.

Slednjič so tudi listi, ki nimajo drugega namena, kakor da služijo radovednosti svojih bralcev in prinajso, ne da bi izrekli kakršnokoli sodbo, poročila o važnih in nevažnih dnevnih dogodkih, političnih stvareh in vseh mogočih dnevnih muhah. Mi, katoličani, moramo vedeti še marsikaj drugega, česar ne bi vedeli, ako ne bi čitali listov, katerih uredniki mislijo in verujejo to, kar mislimo in verujemo mi.

Da se ljudje, ki so cerkvi tuji, ne brigajo zanjo v nobenem pogledu ter razvijajo in podajajo nauke, ki soglašajo z njihovim prepričanjem, a se našemu naravnost nasprotni, se ne moremo čuditi. Če pisatelji, ki ne poznajo katolištva, objavljajo članke, v katerih se kažejo naše dogme in naša zgodovina sistematično izpačene, je umljivo; oni resnice ne poznajo ali je pa včasih tudi nočejo poznati... Ako pripovedujejo dnevniki, ne da bi izpuštili katerokoli podrobnost, o rokoborskih tekmah, plesnih večerih, uspehih kake dvomljive svet-ske »veličine«, a velikih katoliških manifestacij, katerih se udeležuje na tisoče ljudi, ne omenjajo niti z besedo — je to njihova stvar. A nihče nam ne more zabraniti, da ne bi ugotovili, da ti listi izpričajo vest in pačjo sodbo.

Ne bo vam veliko koristilo, dragi bratje, če ob nedeljah hodite v cerkev, obenem pa dan za dnem čitate liste, ki bolj ali manj odkrito pobijajo nauke, ki jih slišite s prižnice. Ne bo vam veliko koristilo, ako dajate vzgajati svoje otroke krščansko, a puščate v njihovih rokah versko-bržižne ali pa veri naravnost sovražne dnevnike, ki dan za dnem neusmiljeno podirajo v njihovih mladih dušah zgradbo, ki jo v prekratkih urah krščanskega nauka potrpečljivo gradi duhovnik. Naravnost presenetljiva je grešna lahkomišelnost toliko drugače dobrih ljudi ali ljudi, ki vsaj veljajo kot dobri, ko se zgražajo nad propadanjem dobrih običajev, hiranjem družine, socialnim neredom — ki jih pa ni strah redno čitati dnevnike, katerih trditve in zamlanjanja so ravno vzrok vseh teh pojavov. Ali niso ti ljudje podobni zmedenci, ki obokuje prijatelje, katere je umoril dolgo uživani fin strup, sam se pa ne boji redno uživati majhne količine istega strupa?

Zato, dragi bratje, se mi je zdelo potrebno opozoriti vas, da ste dolžni naročiti se na vaše liste, na liste, ki spoštujejo cerkev, ki branijo krščansko misel, ki vplivajo npravnno in dobrodejno in zaradi katerih vam ne bo treba nekoč pred Bogom zardevati.

Italijanski principi sprejeti od papeža

Vatikansko mesto, 28. dec. (Tel. »Slov.«) Danes dopoldne je papež sprejel v privatni avdienci vojvodo genoveškega, princesinjo Marijo Adelajdo, videmskega princa, vojvodo bergamskega, anconskega in pistojskega, ki so vsi člani kraljevske hiše Savoia-Genova. Principi so s svojim spremstvom dospeli v Vatikan v 7 avtomobilih. Papež jih je sprejel v mali prestolni dvorani, kjer se je s principi razgovarjal najpričneje. Genoveški princ je izročil papežu kot darilo zlat kelih z grbom kraljevske hiše Savoia-Genova. Papež je obdaril princesinjo z zlatimi rožnimi venci, prince pa z zlato spominsko medaljo svojega mašniškega jubileja. Po sprejemu so šli principi v cerkev sv. Petra. Popoldne je kardinal Gasparri vrnil obisk.

Pred demisi o betgrajskega občinskega sveta?

Pariz, 28. dec. AA. »Havas« poroča iz Belgrada, da je predsednik ministrskega sveta razveljavil sklep belgrajske občine o novih občinskih trošarinah, ki zadevajo najvažnejše živilske potrebščine. Sodi se, da bo občinski svet zato podal ostavko.

Predbožično zasedanje parlamenta C. S. R.

Praga, 26. dec.

Po dvomesečnem miru so zopet oživel kuloarji čl. parlamenta in senata in šest tednov sestavljana nova vlada min. predsednika g. Fr. Udržala se je predstavila na prvi seji 12. dec. polnočevno zbranim poslancem. Jedro vlade tvorijo agrarci, min. preds. Udržal in narodni socialisti z zun. ministrom dr. Benešom, dalje nar. demokrati, ki jih oklepajo na eni strani lidovci (Šramekova čl. ljudska stranka) in na drugi socialdemokrati. Glavni opozicijski stranki sta, na desni, za Šramekovimi lidovci so poslanci Slovaške ljudske stranke (vodja Hlinka), čisto na levi, poleg soc. demokratov, pa komunisti. Je to res široka in močna koalicija, kjer sodelujejo tudi Nemci.

Prva seja, ki je imela svečan značaj in so se je udeležili poslanci večinoma z nageljčki in rožami, je potekala pri polaganju prisega v roke min. predsednika Udržala in volitvi predsedstva še precej gladko. Opazilo se je le, da so Hlinkovi Slovaki in nemški nacionalisti zapustili pred volitvijo predsedstva zbornico — in to v parlamentu in v senatu — ker niso dobili podporeds. mesta, ki jim je po njihovem prepričanju šlo. Ker Hlinkova stranka ni v vladi in zastopajo Slovaško le agrarci, nimajo tudi Slovaki nobenega podpredsednika zbornice (Nemci pa dva). Posebno pozornost pa je že na prvi seji vzbujala trojica Lige, nacionalisti: Stříbrný, Gajda in dr. Pergler, ki so to čutili in se vedli precej močnato. Sedež zadaj v sredini za nar. demokrati. So dobri govorniki in zmožni ljudje.

Na drugi seji naslednjega dne je podala vlada svoj program. Kakor je pri tako široki in vse-narodni koaliciji razumljivo, je bil program samo splošen in ni zadovoljil — kakor je pokazala poznejša debata — pravzaprav nikogar, bil pa koncem koncev sprejet od cele koalicije. Poudarjajo se predvsem gospodarska vprašanja in posebno še poljedelska kriza. Od strank so poleg posameznih govornikov dodali vsak svoje želje in zahteve, kakor je pač običaj, kakor tudi, da za te govore ni vladalo kdovekak zanimanja. Izjema je bila le pri govorih posl. Hlinka, ki se je kot več in dosleden ter v svojem boju simpatičen politik zavzemal za Slovaško. Pomenljiv je bil govor posl. Stříbrnega, ki se je postavil za Hlinkove Slovaške in proti Nemcem, češ: če pride do boja, bodo državo rešile le naše narodnosti in nikdo drugi in napadel zun. ministra dr. Beneša, kar je vzbudilo še največ hrupa in zanimanja. Ploskali so mu tudi nekateri poslanci iz koalicije, kar je bilo, kakor so pravili, njena orva neprijateljnost.

Podobno je bilo v senatu. In tako so z voščili veselih praznikov in novega uspešnega in srečnega dela v novem letu zasedanja zaključili do 8. jan. Vlado program je premalo izrazil, da bi koga posebno razburil, zlasti še, ko je bilo ponovno zatrjeno, da je smer vladnega prizadevanja ostala kakor je bila prejšnja — in tako vse sedaj pričakuje dejanj. Na prvi seji v novem letu bo finančni minister Engliš podal načrt proračuna.

Ker sta se ob priliki sestavljanja nove vlade precej dobro obnesla oba bloka, agrarni in socialistični, je tudi Slovaška Hlinkova stranka izdala parolo za *katoliški blok*. Mislil je bila sprejeta pri vseh kat. strankah simpatično — stvar se forsira tudi z druge merodajne strani — toda zdi se, da so razne osebe in interesne razmere iz polpretekle in sedanje dobe še tako močne in aktivne, da do celokupnega bloka že v najbližnji bodočnosti najbrže ne bo prišlo. Prizadevanje je oteženo tudi s tem, da je Šramekova stranka v vladi, druge pa v opoziciji. Začetek pa je tu, ker kat. stranke, ki so v opoziciji, že precej enotno postopajo in tudi listi čl. ljudske stranke to odobravajo kot prvo stopnjo do cilja.

Končno ni izključeno, da v doglednem času stopijo v vlado tudi Slovaki, kajti splošno se priznava, da so njihove zahteve upravičene. V opoziciji pa so Slovaki silno močni in nevarni in bodo postali še močnejši, če pride do formiranja katoliškega bloka.

Dr. Seipel se vrne v politično življenje

Dunaj, 28. dec. O vrnitvi dr. Seipela v aktivno politiko objavlja današnja »Reichspost« to informacijo: Napoved bivšega kanclerja, posl. dr. Seipela, da se bo po svojem rekonvalescijskem dopustu in po uspešnem zdravljenju, ki ga je moral naslopti na zdravniški nasvet v jeseni, zopet vrnil v politično življenje in v polni meri izvrševal svoje funkcije kot poslanec in voditelj stranke, je vzbudila v vseh strankarsko-političnih taborih in tudi v vsej javnosti največji vtis, kakor odgovarja ta velikemu spoštovanju, ki ga povsod uživa močna osebnost dr. Seipela. Nikogar ne more zato začuditi, da so od njega tako mnogokrat premagani politični nasprotniki pozdravili povratak krščanskega socialnega voditelja in njegovo popolno ozdravljenje sprejeli vse prej kot z zadovoljenjem in da se je njih strah in sovraštvo takoj uveljavilo z razširjanjem govorice in zastrupljanjem.

Dr. Seipel bo svoje posle tudi formalno kot voditelj stranke prevzel dne 8. januarja ob priliki za ta dan sklicane seje krščansko-socialnega zveznega načelstva. Med tem pa je na Stefanov dan nastopil s predavanji v Luksemburgu na glavni skupščini tamošnjega katoliškega ljudskega društva. Tudi ta priprosti dogodek skuša levičarski tisk komplicirati s fantazijskimi in bujnim vestmi. Po nekem luksemburškem listu bo baže v kratem obiskal dr. Seipel cesarico Zito, ki trenutno biva v Luksemburgu. Razširjajo celo popolnoma neverjetno vest, da bo luksemburški državni minister priredil na fast obeh banket. Kakšen velik povod za politike, ki se zgubljajo v kombinacijah! Dunajsko levičarsko časopisje tudi v resnici izdatno uporablja to vest, čeprav ni o vsej stvari na Dunaju ničesar drugega znano, kakor popolnoma neproverjena vest luksemburškega lista.

Francoska proračunska razprava

Za poldrugo milijardo znižani davki

Pariz, 28. dec. (Tel. »Slov.«) Proračun zunanjega ministrstva se je včeraj v poslanski zbornici na seji, ki je trajala do polnoči, rešil brez nadaljnjih težav. Danes dopoldne bi se imelo razpravljati o interpelaciji glede organizacije in kontrole mednarodne banke.

Senat je odobril reformo proračuna, s katero se začetek proračunskega leta preloži od 1. januarja na 1. april.

Francoski mornariški program sprejet

Pariz, 28. dec. (Tel. »Slov.«) Poslanska zbornica, ki hoče jutri zvečer oditi na počitnice, je danes brez razprave sprejela mornariški program za l. 1930., ki predvideva zgraditev 1 križarke 10.000 ton, 6 torpednih rušilcev, 6 podmornic I. razreda in 1 minonosca. Nato se je razpravljalo o organizaciji utrd ob francoskih mejah, ki bodo znašale ogromne vsote in bo njih gradnja trajala 5 let. Nove utrdbe se nameravajo zgraditi tako, da bodo tvorile ob meji nepretrgano ognjeno zaporo. Tudi obramba v zraku se ima spopolniti tako, da bo nemogoče prodreti zračno obrambno linijo. Predsednik bojne komisije je izjavil, da obramba države samo z belonskimi deli še ni izvršena. Treba je postaviti tudi potrebne divizije. Socialist Laville je program za trdnjavska dela odklonil, češ da je protislovno, da se še nadalje vrši tekma v oboroževanju v trenutku, ko se ima sestati haška zaključna konferenca. Poslanec Fabri od nacionalnega bloka smatra utrdbe za neobhodno potrebne, ker samo one

omogočajo nemoteno mobilizacijo. Nato je zbornica odgodila nadaljevanje razprave na popoldne. Toda že dopoldne je prišlo do hudih incidentov. V sami socialistični frakciji, ki je včeraj z večino 13 proti 12 glasovom sklenila, da se izjavi najodločnejše proti utrdbam. Pri tem sta izjavila Paul Boncour in Renaudel, da sta po svoji vesti prisiljena, glasovati za obmejne utrdbe, ki so čisto obrambnega značaja. Dočim je Laville v javni seji izrazil mnenje večine frakcije, je Renaudel na hodnikih izjavil, da bodo on in njegovi prijatelji glasovali kljub temu za vlado in za program obmejne utrdbe. Leon Blum je najodločnejše nastopil proti izjavam Renaudela in rekel, da bo zahteval poimensko glasovanje, da noben socialist ne bo mogel kršiti discipline stranke. Pri tem je prišlo med obema do živahnega prerekanja. Danes popoldne se bo frakcija sestala ponovno, da doseže enotnost naziranja med člani.

Debata o utrdbah

Pariz, 28. dec. (Tel. »Slov.«) Na današnji popoldanski seji poslanske zbornice so polemizirali socialisti proti programu za utrdbe. Poslanec Burtin je izjavil, da so take utrdbe znak nezaupanja nasproti sosedu. Poslanec Cotin je opozarjal na to, da utrdbe ob meji nikakor ne varujejo civilnega prebivalstva proti napadom s plini. Poslanec Thomas je odločno protestiral proti večjim vojaškim izdatkom. Na koncu je govoril vojni minister Maginot, ki je dokazoval potrebo obmejnih utrdb. Izprajnitev Porenja nalaga dolžnost, da se

francoske meje preje utrdijo. Končno je poslanska zbornica odobrila kredite za vojne zgradbe. Nato je zbornica prešla na razpravo o interpelaciji glede organizacije in kontrole mednarodne banke. Radikalni poslanec Margarine je trdil, da bo ta banka prišla do tega, da bo morala prekoračiti meje, ki ji bodo določene v Haagu, posebno, ker bo razpolagala z 10 do 12 milijardami tekočih sredstev. Prej ali slej bo morala poseči v poslovanje svetovnega trga.

Odkritja o avstrijski in nemški špionaži med vojno

Dunaj, 27. dec. Ullrich von Riet, bivši načelnik oddelka avstrijske vojne špionaže, je izdal zanimive spomine o nemški vojni špionaži, v kateri je med vojsko služil. Nemško špionažo je vodil prosluli III. oddelek B velikega generalnega štaba, ki je imel po vse večjih mestih svoje filiale. Razum špionaže je imel tudi politično kontrolo nad prebivalstvom in zanesljivostjo vojaških oddelkov. Imel je v svoji službi okoli 800 špijnov. Večina so bile ženske. Špijoni se med seboj niso poznali. Med špijoni jih je bila večina obenem v službi sovražnika. Med temi so nekateri ta dvojni posel opravljali čisto očitno in so bili celo zelo priljubljeni. Takemu špijonu je n. pr. nemški generalni štab dal nalogo, da naj pri Francozih izve to ali ono važno stvar. Mož je svojo nalogo opravil navadno tako, da je Francozom nemško naročilo povedal, informacijo dobil, zato pa se obvezal, da bo pri Nemcih izvedel nekaj drugega, seveda bolj važnega. Bili so med njimi prefrigani tiči, ki so se pustili dobro plačati, časih ukanili enega, časih drugega, pa je bilo treba nanje skrbno paziti. Take špijone so navadno prenesli čez fronto ponoči v letalu in jih izkrcali v sovražniškem zaledju.

Veliki generalni štab je imel v svoji službi tudi specialiste za atentate na sovražnikove mostove, skladišča, transporte itd. Tudi med temi so bili taki, ki so delali za obe strani. Najimicnejši je bil nekdo, ki je v Bukarešti delal za Nemce in Ruse obenem. Za neko uspešno ekspedizijo je dobil od Nemcev 10.000 mark! Ko pa je postal že preveč nevaran in je Nemcem samim na račun ruske vojne blagajne pogнал nek objekt v zrak, so se ga leti na »eleganten« način iznebili. Ker bi bila procedura pred vojnim sodiščem predolga, so mu naročili zopet neko delo in mu izročili fino izdelano bombo, ki pa ni bila kakor ponavadi konstruirana tako, da je eksplodirala 10 minut po padcu, marveč tako, da se je razpočila v isti sekundi in agenta promptno raztrgala.

Zenske so služile kontrašpionaži navadno iz osebnih in ne iz političnih razlogov. Neka inozemka se je ponudila Nemcem v službo zato, da bi oni spravili njenega moža, ki ga ni mogla trpeti, v tabor za politične osumljence. To so tudi naredili, nakar jim je izdajalka svojega naroda, velika dama, izvrstno služila.

Riet odkriva tudi, kako so ujeli miss Cavelli; žal, da ne pove polnega imena podle duše, ki je zagrešila ta zločin. Bil je to kriminalni komisar P. Pred vojno je načeloval nemški špionaži v Franciji in so ga Francozi takoj, ko se je vojna začela, zaprli. Zbežal je v Anglijo, od tu na Nizozemsko in naposled v Belgijo, ki so jo bili zasedli Nemci. V Bruslju je začel takoj špijonirati za Nemce in Belgijo

obenem. Imel je ponarejene dokumente, to se pravi, ponarejen tekst na tiskanih uradnih formulirih. Da bi bolj uspel, je celi dve leti pretrgal vsak stik s svojimi rojaki Nemci, da popolnoma prevari belgijske modoljube, in si znal pridobiti posebno zaupanje miss Edith Cavell. Ko je imel v rokah vse niti belgijske protinemske organizacije, se je razkrinkal in istega dne dal vse člane aretirati. Imel je satanski okus, da je miss Cavell sam lastno-osebno aretirala. Ta mu je, zabrusila v obraz: Judeži, on pa se je samo nasmešnil.

V Bukarešti se je tudi zgodil nekoč zanimiv slučaj. Avstrijskim oblastem se je posrečilo dobiti v pest vodjo romunske špionaže, nekega Diamantescu. Peljali so ga v prvo nadstropje palače na bulvaru Carol, kjer je bila nastanjena politična policija. Bilo je peklenko vroče in vrata, ki so vodila na balkon, nastežaj odprta. Naenkrat med zaslišanjem se vrže Diamantescu proti vratom, se prevali čez balkon in po stebrih doli na cesto. Izginil je tako naglo, da ga niso nikoli več dobili.

Oddelek III se je posluževal tudi vlomilcev. Ko so imeli nekoč odpreti blagajno, v kateri so bili angl. dokumenti, pa je niso mogli, so se telegrafično obrnili po svet na berlinsko policijsko direkcijo. Ta je poslala v ječo po največjega takratnega vlomilca, ki so ga poslali oddelku III daleč doli na Balkanu. Mož je blagajno takoj odprl, dobil dobro nagrado, in se zadovoljno vrnil v ječo, priporočajoč se gospodom za drugič.

Byrd našel Amundsenovo poročilo

Newyork, 28. dec. (Tel. »Slov.«) Geološka skupina Byrdove ekspedicije na južnem tečaju je našla na ledeniku Axel Heiberg zalogo, ki jo je tam zapustil Amundsen pred 18 leti, ko se je vračal z južnega tečaja. Našla je pod nekimi pečnami posodo z 20 litri kerolina, dve škatljici vžigalic in škatljico s poročilom Amundsen, datiranim s 6. januarjem l. 1912. V tem poročilu je kratek opis zadnjega dela ekspedicije, ko je Amundsen od 14. do 16. decembra 1911 bival na južnem tečaju.

Ital. posl. nih priporočila Italijo

Milan, 28. dec. (Tel. »Slov.«) Poluradni zunanje-politični dopisnik »Popolo d'Italia«, poslanec Polverelli izjavlja, da uživajo premagane države pri Italiji več uvidenosti in naklonjenosti, kakor v Parizu in Londonu, kar lahko dokazuje postopanje z Madžarsko in Avstrijo.

Dunajska vremenska napoved. Večinoma oblačno. Največ megleno. Milo vreme. Od časa do časa padavine. Zahodni vetrovi.

Masaryk o položaju Slovanov po vojni

Predsednik češkoslovaške republike Tg. Masaryk je dovolil dr. Jovanu Kršiću zanimiv razgovor o položaju Slovanov po vojni. Dr. Kršić objavlja svoj razgovor v belgrajski »Politiki« in iz njegovega poročila posnemamo:

»Kakšen je položaj Slovanov po veliki vojni? Ogromne spremembe. Nova osvobodjevanja in združevanja. Za Čehoslovake, Jugoslovane in Poljake v popolni meri. Vaš jugoslovanski položaj je bil v osvobodilni vojni toliko ugodnejši, ker ste imeli za podlago svobodno središče, svobodno kraljevino Srbijo. Tudi Hrvatje so imeli nekaj avtonomije, toda vi vemo, kakšna je ta bila. Čehoslovaki in Poljaki so z organizacijo dobrovoljske vojske za časa vojne na najbolj jasen način manifestirali svoje politične želje.

Po vojni je bila ustvarjena iz temelja spremenjena in boljša situacija. Osvoboditev pomeni neizmerno mnogo in danes imajo vsi Slovani, razen Lužičkih Srbov, svoje samostojne države. Iz pogovora z zastopniki svobodnih slovanskih držav imam vedno en in isti utis: Šele sedaj se je začelo naše pravo politično sodelovanje, šele sedaj, ko smo šli skozi idealističen ogenj Kolarovega slovstva, se nahajamo v stadiju praktičnih vprašanj. Pred vojno je imelo naše politično sodelovanje študentski karakter. Danes je dobilo naše sodelovanje samoposebi politično gospodarsko obeležje in značaj moške zrelosti, zavedne in nesentimentalne. Konkretno rečeno: Vi ste n. pr. agrarna zemlja, ki mora nekatere strojne izdelke kupovati v tujini. Če vam slučajno dajo Nemci ali Francozi isti material ceneje, kakor ga dobite v Čehoslovaki, potem ga boste naravno kupovali od njih. To je hladen račun, pa tudi zdrav zakon, ki neizogibno regulira gospodarske odnose.

Osvobodjenje povzroči tudi zedinjenje. Izvesti zedinjenje tudi duhovno, to je važna politična in kulturna naloga in pri Vas je to eden najvažnejših in najaktualnejših notranjih problemov, ki ga treba rešiti. Razlike v mišljenju in deloma tudi v tradiciji zadržujejo proces zedinjevanja, vendar ga ne morejo preprečiti.

Kako naj se mi Slovani orientiramo politično in kulturno? To vprašanje postaja vedno bolj komplicirano, ali tudi tu kaže pot princip praktične koristi. Treba iti oprežno z vsemi, ki nam morejo dati nekaj dobrega in koristnega. Vprašanje orientacije se najbolj jasno vidi na kulturnem primeru: Kje bomo najlažje dosegli to, kar v kulturnem pogledu, n. pr. v pogledu specialne šolske naobrazbe najbolj neobhodno potrebujemo? To »najlažje« je odvisno v našem slučaju od treh faktorjev: od jezika, to je kako hitro se bo n. pr. študent naučil jezik, v katerem naj študira; od gospodarskega momenta, to je ali bo drago ali poceni živl v mestu ali deželi; od družabnega ozračja, kako se posameznik čuti v gotovi sredi. Pred vojno so mnogi Jugoslovani študirali v Gradcu in na Dunaju, pa tudi v Pragi. Bilo bi zelo interesantno poznati, kakšni so ti odnosi danes. Mi smo dosegli velik napredek v racionalizaciji proizvodnje. Naša železna in steklarska industrija, to pravijo mnogi Francozi in Angleži, je na vzorni višini. Naš Baťa n. pr. izdeluje na dan 100.000 parov čevljev. Seveda bi morali tudi naši študentje priti k vam, da bi bili stiki tem živahnjejši. Prepotrebno je, da se povsod praktično pokaže to dejstvo, da smo prišli iz dobe sentimentalne neodločnosti v dobo intenzivnega dela.

Predvojna slovanska vzajemnost je v glavnem pomenila vero in nado v Rusijo. Današnja oficijelna Rusija pa nima niti posebnega slovanskega programa niti interesa. Ali ravno zaradi prilik v Rusiji imamo mi manjši slovanski narodi dolžnost, da se tem bolj znajdemo v novi situaciji popolnoma nove Evrope. V novi Evropi morajo nove nacionalne države zavzeti svoja mesta. Dosedanji uspehi male antante so dokaz, da se to more zgoditi.

Zel bi, da se naša vzajemnost pokaže v premišljeni organizaciji dela. Jaz ne podcenjujem idealističnega slovanskega navdušenja, vendar pa mi je mnogo ljube in mnogo dražje slovansko močniti mišle. — Nato je govoril Masaryk o naši državi in o svojih bojih v dunajskem parlamentu ter zaključil razgovor z besedami:

»Nevarne so bile naše borbe, toda vse nam je šlo po sreči, sedaj pa je treba delati in ne samo delati, temveč tudi znati dobro in pametno delati.«

Še vedno nemiri v Nigeriji

London, 28. dec. (A.A.) Reuter priobčuje brzjavko iz južne Nigerije, s katero se potrjuje, da so v tej pokrajini še vedno neredi na dnevnem redu, da pa je vojaškim oddelkom uspelo obkrožiti kraje, kjer so bili ti neredi najpogostejši.

Drobne vesti

Pariz, 28. dec. (A.A.) Italijan Pavan, ki je 14. marca t. l. ustrelil Italijana Savarellija, je bil obsojen na 10 let temnice.

Pariz, 28. dec. A.A. Predsednik francoske republike Doumergue je davi sprejel odposlanstvo rezervnih oficirjev iz Poljske.